

Innst. 215 S

(2011–2012)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument 8:47 S (2011–2012)

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Gundersen, Jan Tore Sanner og Arve Kambe om forskning på de positive effektene av å fjerne formuesskatten

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet ble følgende forslag fremmet 12. januar 2012:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak i løpet av 2012 på grunnlag av en uavhengig og forskningsbasert gjennomgang av de positive effektene av å fjerne formuesskatt og dens virkning på norsk, privat eierskap, industri- og næringsutvikling og arbeidsplasser.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse og begrunnelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Irene Johansen, Gerd Janne Kristoffersen, lederen Torgeir Micaelsen, Torfinn Opheim, Knut Storberget og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Jørund Rytman, Ketil Solvik-Olsen, Kenneth Svendsen og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Arve Kambe, Jan Tore Sanner og Eli Skoland, fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen,

fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, og fra Venstre, Abid Q. Raja, viser til at finansministeren har uttalt seg om forslaget i brev av 26. januar 2012 til finanskomiteen. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at formuesskatt er en skatt på nettoligningsformue utover et bunnfradrag (750 000 kroner i 2012). Formuesskatten ble innført i 1881 som erstatning for matrikkelskyldskatt (eiendomsskatt), og ble da sammen med inntektsskatt det avgjørende virkemidlet for å sikre prinsippet om skatt etter evne. Formuesskatten er i dag helt grunnleggende for å sikre skatt etter evne. Formuesskatten blir betalt av privatpersoner, ikke av foretak eller næringsliv. Flertallet vil vise til at formuesskatten har blitt endret de senere årene, slik at det nå er større samsvar mellom den enkeltes skattemessige og reelle formue. Det har styrket formuesskattens omfordelende egenskaper. Fortsatt er imidlertid enkelte formuesobjekter, i første rekke fast eiendom, verdsatt betydelig lavere i formuesskatten enn hva objektene kan omsettes for. Den spesielt lave verdsettingen av egen bolig (25 pst. av anslått markedsverdi) er begrunnet med et ønske om å begrense den samlede skattleggingen av egen bolig. Historisk har vi en svært gunstig skattlegging av egen bolig fordi det har vært et samfunnsmessig mål at flest mulig skal eie sin egen bolig av nøktern standard. Internasjonalt sett har dette gitt svært gode resultater sammenlignet med formålet.

Flertallet vil vise til at også bebyggelse på næringseiendom verdsettes lavt i formuesskatten, til 40 pst. av anslått markedsverdi. Det nye verdsettelses-systemet for næringseiendom har gitt et større samsvar mellom lignings- og sjablongmessig anslått

markedsverdi enn tidligere. Internasjonalt er eiendomsskattet alternativ til formuesskatt. Eiendomsskatten skiller seg fra formuesskatten ved at eiendomsskatten er en skatt på bruttoformue og dessuten ikke omfatter finansformue, som er meget skjevt fordelt i befolkningen. Flertallet ser eiendomsskatten som et mye dårligere virkemiddel sammenlignet med formålet med formuesskatten, slik vi fikk det i 1881.

Flertallet vil klargjøre at dersom formuesskatt på børsnoterte aksjer fjernes, vil det ikke være noen logisk grunn for ikke å fjerne formuesskatten på alle andre finansielle investeringer (unoterte aksjer, verdipapirer, bankinnskudd mv.). Derfor er flertallet en sterk tilhenger av formuesskatten som et grunnleggende prinsipp i skattesystemet for å sikre skatt etter evne, og da med høye bunnfradrag. Samtidig medfører lave ligningstakster på egen bolig en skattemessig stimulans til å erverve egen bolig. Flertallet ser dette som en viktig del av norsk boligtradisjon. Flertallet vil også peke på at lave ligningsverdier på utleieboliger og boliger eid av selskaper øker etterspørselen etter boliger fordi mange ønsker å investere i bolig for å redusere formuesskatten. På denne måten bidrar lave ligningsverdier til å øke etterspørselen etter boliger som et investeringsobjekt. Dette medvirker til høyere boligpriser, noe som er negativt blant annet for førstegangsetablerere.

Flertallet har ellers ingen merknader og tilrå at forslaget ikke vedtas.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at formuesskatten har en rekke skadelige effekter som det er lett å se, men som en forskningsmessig i for liten grad kjenner konsekvensene og omfanget av:

- Den stimulerer til gjeldsoppbygging og straffer sparing.
- Den diskriminerer norsk privat eierskap til fordel for utenlandsk eller statlig eierskap og gjør dermed arbeidsplassene mindre trygge, ved at bedriftene blir tappet for kapital også i enkeltår med underskudd.
- Den svekker norsk eierskap gjennom forskjellsbehandling av norske og utenlandske aksjonærer.
- Den svekker næringslivet ved at de deler av næringslivet som er avhengig av tilgang på privat norsk kapital, får begrenset kapitaltilgang.
- Den svekker gründerskap fordi formuesskatten må betales basert på fremtidig inntjening, uavhengig av vedvarende underskudd.
- Den tapper distriktene for kapital.
- Den vrir investeringene fra produktiv verdiskaping til skattefaviserte plasseringsformer.

Disse medlemmer er særlig bekymret for svekkingen av trygghet rundt arbeidsplasser i distriktene og det lokale eierskapet. Disse medlemmer merker seg at representantene for regjeringspartiene ikke deler denne bekymringen.

Disse medlemmer viser til at Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) i rapport om norsk økonomi som ble offentliggjort 15. februar 2012 gav som en av sine 15 hovedanbefalinger å «undersøke effekten av formuesskatt på effektive skattesatser, på skattetilpasning og på insentiver til å investere. Fas ut eller reduser formuesskatten dersom avveiningen mellom økonomisk vekst og omfordeling viser seg å være for uheldig med tanke på økonomisk vekst». Disse medlemmer sier seg enige i OECDs påpekning av behovet for en faglig vurdering av formuesskattens virkning på disse områdene og behovet for å redusere formuesskatten for å sikre økonomisk vekst.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak i løpet av 2012 på grunnlag av en uavhengig og forskningsbasert gjennomgang av de positive effektene av å fjerne formuesskatt og dens virkning på norsk, privat eierskap, industri- og næringsutvikling og arbeidsplasser.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener at de positive sidene ved å fjerne formuesskatten er så store at skatten bør fjernes. Disse medlemmer registrerer like fullt at representantene for regjeringspartiene stemmer mot fjerning av formuesskatten, til tross for at Senterpartiets leder i Dagsrevyen 13. desember 2011 hevdet at det er flertall for å ta bort formuesskatten for arbeidende kapital. Disse medlemmer tror at større forskningsbasert kunnskap om formuesskattens effekter vil kunne overbevise representanter fra flere partier om at det er fornuftig å fjerne formuesskatten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener formuesbeskatning er en urimelig og særnorsk dobbeltbeskatning som bør fjernes. Formuesskatten tapper bedrifter for kapital, noe som fører til redusert verdiskaping og derigjennom begrenser kapitalisters vilje og økonomiske evne til å skape nye arbeidsplasser i Norge. Formuesskatten er også en skatt på sparing og investering, og er derfor noe samfunnet burde oppmuntre til, ikke straffe gjennom skattesystemet.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor partiet foreslo, som et skritt på veien mot å fjerne formuesskatten, at pro-

sentsatsen for formuesskatt reduseres fra 1,1 pst. til 0,9 pst. Fremskrittspartiet foreslo samtidig å øke innslagspunktet for formuesskatt fra 750 000 kroner til 900 000 kroner.

Disse medlemmer mener det er veldokumentert at formuesskatten har negativ virkning på norsk privat eierskap, industri- og næringsutvikling og arbeidsplasser, men da dette synet til nå ennå ikke deles av komiteens flertall, mener disse medlemmer det vil være et godt tiltak dersom regjeringen foretar en uavhengig og forskningsbasert gjennomgang for å få dokumentert disse effektene. Disse medlemmer støtter derfor forslaget.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak i løpet av 2012 på grunnlag av en uavhengig og forsk-

ningsbasert gjennomgang av de positive effektene av å fjerne formuesskatt og dens virkning på norsk, privat eierskap, industri- og næringsutvikling og arbeidsplasser.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:47 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Gundersen, Jan Tore Sanner og Arve Kambe om forskning på de positive effektene av å fjerne formuesskatten – vedtas ikke.

Oslo, i finanskomiteen, den 6. mars 2012

Torgeir Micaelsen

leder

Per Olaf Lundteigen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 26. januar 2012

Dokument 8:47 S(2011-2012) Representantforslag om forskning på de positive effektene av å fjerne formuesskatten

Jeg viser til brev 19. januar 2012, vedlagt Dokument nr. 8:47 S (2011-2012) representantforslag fra Gunnar Gundersen, Jan Tore Sanner og Arve Kambe om forskning på de positive effektene av å fjerne formuesskatten. I dokumentet bes Regjeringen ”legge frem en sak i løpet av 2012 på grunnlag av en uavhengig og forskningsbasert gjennomgang av de positive effektene av å fjerne formuesskatt og dens virkning på norsk, privat eierskap, industri- og næringsutvikling og arbeidsplasser”.

Regjeringen er åpen på at formuesskatten kan ha negative virkninger for ressursbruken ved at den kan påvirke spare- og investeringsbeslutninger. Formuesskatten er ikke spesiell i så måte. De aller fleste skatter og avgifter vrir ressursbruken. For eksempel påvirker skatt på arbeidsinntekt insentivene til å arbeide og dermed arbeidstilbudet, som er en vesentlig rammebetingelse for næringslivet. Dette må holdes opp mot at skatter og avgifter skal sikre finansieringen av offentlig tjenesteproduksjon, offentlige velferdsordninger og for å bidra til utjevning av økonomiske levekår. Formuesskattens effektivitetsvirkninger kan derfor ikke ses isolert, men må ses i lys av alternativene. Inntektene fra formuesskatten er anslått til i overkant av 14 mrd. kroner i 2012, og en

eventuell økning av andre skatter og avgifter i denne størrelsesorden vil i likhet med formuesskatten medføre et samfunnsøkonomisk tap. En fjerning av formuesskatten finansiert gjennom økt skatt på arbeid ville neppe redusert skattesystemets samlede negative virkninger for ressursbruken.

I representantforslaget rettes det oppmerksomhet mot bl.a. det private eierskapet og kapitaltilgangen til norsk næringsliv. Dette er viktige hensyn. Regjeringen legger i tillegg vekt på at skattesystemet skal bidra til en god fordelingsprofil som sikrer skattesystemets legitimitet i befolkningen. Evalueringsmeldingen (Meld. St. 11 (2010-2011)) viser at formuesskatten er vesentlig for skattesystemets progressivitet. Denne egenskapen ved formuesskatten lar seg vanskelig erstatte.

Regjeringens beslutning om å videreføre formuesskatten er forankret i en avveining mellom på den ene siden at formuesskatten kan ha negative virkninger for ressursbruken og på den annen side formuesskattens viktige fordelingsegenskaper. Regjeringen vil i forbindelse med de årlige budsjettene fortsette arbeidet med å forbedre formuesskatten, der også virkningene for næringslivet vil stå sentralt i de samlede vurderingene. Jeg ser imidlertid ikke behov for å legge frem en egen sak i Stortinget om formuesskatten, slik representantene foreslår.